

**Procedury postępowania
w sytuacjach kryzysowych
w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych
im. Bolesława Chrobrego
w Szprotawie**

Opracował: Zespół nauczycieli:

1. Dorota Grzeszczak
2. Katarzyna Boryna
3. Aleksandra Kaleta
4. Krystyna Kopaniecka

Spis treści

- I. Podstawa prawna.
- II. Cele procedur.
- III. Sposób prezentacji procedur oraz zakres obowiązywania.
- IV. Ewaluacja rozwiązań proceduralnych.
- V. Tryb wprowadzania zmian.
- VI. Opis procedur zapewnienia bezpiecznego pobytu ucznia w szkole.

1. PROCEDURY DOTYCZĄCE POBYTU UCZNIA W SZKOLE

- 1) Zasady dotyczące przebywania w budynku szkoły.
- 2) Rozpoczynanie i kończenie zajęć szkolnych.
- 3) Organizacja zajęć dydaktycznych.
- 4) Korzystanie z szafek szkolnych.
- 5) Korzystanie z urządzeń elektronicznych i telefonów komórkowych.
- 6) Bezpieczne użytkowanie sprzętu sportowego.

2. PROCEDURY DOTYCZĄCE NIEOBECNOŚCI UCZNIA NA ZAJĘCIACH

- 1) Udział dziecka w wycieczkach i wyjazdach szkolnych.
- 2) Uchylanie się ucznia od obowiązków szkolnych (notoryczne spóźnienia, wagary).
- 3) Zwalnianie uczniów z zajęć dydaktycznych przez rodziców.
- 4) Zwalnianie uczniów na zawody, konkursy, wycieczki w grupach międzyoddziałowych i inne imprezy.

3. PROCEDURY POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIÓW ZAGROŻONYCH UZALEŻNIENIAMI

- 1) Postępowanie w przypadku uzyskania informacji, że uczeń pali papierosy, używa alkoholu lub innych środków odurzających.
- 2) Postępowanie w przypadku, gdy uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków psychoaktywnych.
- 3) Postępowanie pracowników szkoły w przypadku podejrzenia, że uczeń posiada substancję przypominającą narkotyki.

4. PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKACH ZAISTNIENIA FAKTU DRĘCZENIA SZKOLNEGO

5. PROCEDURY POSTĘPOWANIE W PRZYPADKACH WYSTĄPIENIA CZYNÓW KARALNYCH

- 1) Postępowanie wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego.
- 2) Postępowanie wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego.
- 3) Postępowanie w przypadku kradzieży.
- 4) Postępowanie w przypadku naruszenia godności nauczyciela - funkcjonariusza publicznego lub innego pracownika szkoły.

6. PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH ZAGRAŻAJĄCYCH ZDROWIU I ŻYCIU UCZNIÓW I PRACOWNIKÓW SZKOŁY

- 1) Postępowanie w sytuacjach zagrożenia życia, zdrowia lub mienia.
- 2) Postępowanie w przypadku znalezienia na terenie szkoły materiałów wybuchowych
- 3) Postępowanie na wypadek pożaru.
- 4) Postępowanie w przypadku wypadku podczas zajęć szkolnych, zajęć pozalekcyjnych oraz podczas przerw śródlekcyjnych
- 5) Postępowanie w przypadku nagłej niedyspozycji zdrowotnej ucznia, załabnięcia

I. Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 r. poz. 2156 oraz z 2016 r. poz. 35, 64, 195 i 668).
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2011 r. Nr 161 poz.968).
3. Rozporządzenie MENiS z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz. U. z 2001 r. Nr 135, poz.1516 oraz z 2014 r. poz. 1150).
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. poz. 1249)
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390)
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007r. Nr 70, poz. 473 z późniejszymi zmianami).
7. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382 oraz z 2015 r. poz. 1418 i 1707).
8. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późniejszymi zmianami)
9. Statut Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Szprotawie

II. Cele procedur:

1. Zapewnienie bezpiecznych warunków pobytu uczniów w szkole;
2. Zapewnienie bezpiecznych warunków uczestnictwa uczniów w zajęciach organizowanych przez szkołę;
3. Zapewnienie bezpiecznych warunków pobytu ucznia na imprezach, wycieczkach, wyjazdach poza szkołę.

III. Sposób prezentacji procedur oraz zakres obowiązywania

1. Poinformowanie rodziców o procedurach bezpieczeństwa, na pierwszym zebraniu każdego roku szkolnego.
2. Zapoznanie uczniów na lekcjach wychowawczych do 30 września każdego roku o głównych zasadach bezpieczeństwa w szkole
3. Zamieszczenie zestawu procedur na stronie internetowej szkoły.

IV. Ewaluacja rozwiązań proceduralnych

1. Monitorowanie prawidłowej realizacji procedur przez zespół ds. ewaluacji- raz w roku szkolnym w obszarach, w których najczęściej wystąpiły zdarzenia.

V. Tryb wprowadzania zmian.

1. Zgłaszanie wniosków podczas posiedzeń Rady Pedagogicznej.
2. Zatwierdzenie dokumentu przez Radę Pedagogiczną i wprowadzenie go w życie.

VI. Opis procedur zapewnienia bezpiecznego pobytu ucznia w szkole:

1. PROCEDURY DOTYCZĄCE POBYTU UCZNIĄ W SZKOLE

7) Zasady dotyczące przebywania w budynku szkoły.

- a) Przebywanie osób postronnych w budynku szkoły podlega kontroli przez nauczycieli dyżurujących oraz innych pracowników szkoły.
- b) Korytarze szkolne są monitorowane – informacja o kamerach znajduje się w Statucie szkoły.
- c) Dopuszcza się przebywanie rodziców/ opiekunów prawnych oraz innych osób postronnych (np. członkowie rodziny, przedstawiciele wydawnictw, dostawcy do sklepu szkolnego) na korytarzach.

2) Rozpoczynanie i kończenie zajęć szkolnych.

- a) Uczniowie miejscowi przychodzą do szkoły nie wcześniej niż 30 minut przed lekcją i opuszczają lekcje tuż po zakończeniu zajęć edukacyjnych.
- b) Podczas trwania lekcji uczniowie nie mogą przebywać na korytarzu szkolnym.
- c) Uczniowie podczas pobytu w szkole są pod stałą opieką nauczycieli.
- d) Uczniowie niepełnoletni, którzy nie uczęszczają na zajęcia religii lub mają przerwę w zajęciach edukacyjnych z innego powodu, przebywają pod opieką bibliotekarza, pedagoga szkolnego lub innego nauczyciela wyznaczonego przez dyrektora szkoły.
- e) Rodzice/ prawni opiekunowie uczniów niepełnoletnich, którzy będą samodzielnie wychodzić ze szkoły przed zakończeniem obowiązkowych zajęć lekcyjnych, zobowiązani są do pisemnego lub telefonicznego poinformowania wychowawcy, a w przypadku jego nieobecności nauczyciela prowadzącego i dyrektora szkoły.

3) Organizacja zajęć dydaktycznych.

- a) Czas zajęć lekcyjnych trwa od początku pierwszej do końca ostatniej lekcji, zgodnie z planem zajęć uczniów.
- b) Dzwonek rozpoczyna i kończy zajęcia lekcyjne.
- c) Uczniowie pozostają w szkole w czasie trwania ich zajęć lekcyjnych. Nie mogą samodzielnie oddalać się poza teren szkoły
- d) Nauczyciel na początku każdej lekcji sprawdza listę obecności, zaznacza nieobecności i na bieżąco notuje spóźnienia.
- e) Uczeń jest poinformowany o planowanych zmianach w planie lekcji poprzez zamieszczenie informacji w dzienniku elektronicznym, przez wychowawcę lub dyrektora.
- f) Po zakończonych zajęciach klasa jest zobowiązana pozostawić porządek w sali. Odpowiadają za to wszyscy uczniowie, a kontrolują dyżurni i nauczyciel.
- g) Pracownie szkolne mają swoje odrębne regulaminy, z którymi ich opiekun zapoznaje uczniów na początku roku szkolnego we wrześniu.

4) Korzystanie z szafek szkolnych.

Zasady korzystania z szafek szkolnych określa odrębny regulamin.

5) Korzystanie z urządzeń elektronicznych i telefonów komórkowych.

Zasady opisane są w odrębnym Regulaminie.

6) Bezpieczne użytkowanie sprzętu sportowego.

- a) Nauczyciele wychowania fizycznego informują uczniów na początku roku szkolnego o zasadach bezpieczeństwa na lekcjach oraz bezpiecznym korzystaniu ze sprzętu sportowego.
- b) Zajęcia sportowe prowadzone są z zastosowaniem metod i urządzeń, zapewniających pełne bezpieczeństwo ćwiczących.
- c) Stan techniczny urządzeń i sprzętu sportowego sprawdza się przed każdymi zajęciami.
- d) W salach i na boiskach oraz w miejscach wyznaczonych do uprawiania ćwiczeń fizycznych, gier i zabaw umieszcza się tablice informacyjne, określające zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego.
- e) Prowadzący zajęcia zapoznaje biorących w nich udział z zasadami bezpiecznego wykonywania ćwiczeń oraz uczestniczenia w grach i zabawach.
- f) Niedopuszczalne jest wydawanie uczniom sprzętu, którego użycie może stworzyć zagrożenie dla zdrowia lub życia.
- g) Korzystanie ze sprzętu sportowego może odbywać się wyłącznie pod opieką nauczyciela.
- h) Korzystać ze sprzętu należy wyłącznie zgodnie z jego przeznaczeniem.
- i) Bez zgody nauczyciela wychowania fizycznego zabrania się wnoszenia poza teren szkoły sprzętu i urządzeń stanowiących wyposażenie obiektu sportowego.
- j) Korzystanie z siłowni dozwolone jest tylko pod opieką nauczyciela; zasady korzystania z siłowni określa odrębny regulamin.

2 . PROCEDURY DOTYCZĄCE NIEOBECNOŚCI UCZNIĄ NA ZAJĘCIACH

1) Udział dziecka w wycieczkach i wyjazdach szkolnych.

- a) Zasady organizowania wycieczek i wyjazdów szkolnych określa odrębny regulamin.
- b) Nauczyciel, który organizuje wycieczkę, wyjazd jest zobowiązany przedstawić dyrektorowi i wychowawcy klasy imienną listę uczniów (uczestników).
- c) Wychowawca klasy ma obowiązek zaznaczyć w dzienniku lekcyjnym zwolniony (zw) uczestnikom wycieczki/wyjazdu w przypadku gdy nie dotyczy to wszystkich uczniów z danej klasy.

2) Uchylanie się ucznia od obowiązków szkolnych (notoryczne spóźnienia, wagary).

- a) Rodzice/prawni opiekunowie są zobowiązani do zapewnienia regularnego uczęszczania ucznia na zajęcia szkolne.
- b) Uczniowie są zobowiązani do udziału w zajęciach edukacyjnych. Nieobecność na zajęciach uzasadniają tylko: choroba, pobyt w szpitalu, sanatorium, wizyty lekarskie, badania specjalistyczne, wypadki, zdarzenia losowe, inne ważne okoliczności lub przyczyny.
- c) Wychowawcy i nauczyciele uczący mają bezwzględny obowiązek sprawdzania stanu obecności uczniów na lekcjach.
- d) W przypadku częstej, powtarzającej się nieobecności ucznia na lekcjach danego przedmiotu, nauczyciel informuje wychowawcę klasy.
- e) Wychowawca na bieżąco analizuje frekwencję uczniów na zajęciach lekcyjnych.
- f) W przypadku stwierdzenia, że uczeń opuszcza zajęcia bez usprawiedliwienia wychowawca stosuje procedurę zapisaną w Statucie szkoły.
- g) W przypadku uchylania się ucznia niepełnoletniego od spełniania obowiązku szkolnego, gdy nieusprawiedliwione nieobecności za okres jednego miesiąca przekraczają 50% obowiązkowych zajęć edukacyjnych, Dyrektor zgłasza sprawę do Sądu Rodzinnego, celem rozpatrzenia sytuacji rodzinnej ucznia.

3) Zwalnianie uczniów z zajęć dydaktycznych przez rodziców.

- a) Uczeń może być zwolniony z zajęć lekcyjnych w danym dniu przez wychowawcę lub nauczyciela prowadzącego lekcje tylko na podstawie osobistej, telefonicznej lub pisemnej prośby rodzica/prawnego opiekuna.
- b) Uczeń posiadający stałe lub czasowe zwolnienie z zajęć (religii, wychowania fizycznego), jeżeli są to zajęcia pierwsze lub ostatnie w danym dniu, może – na podstawie pisemnego oświadczenia rodziców/prawnych opiekunów – nie uczestniczyć w nich. W przypadku gdy lekcja nie jest pierwszą lub ostatnią uczeń powinien przebywać na terenie szkoły.

4) Zwalnianie uczniów na zawody, konkursy, wycieczki w grupach międzyoddziałowych i inne imprezy.

- a) Zasady organizowania wycieczek szkolnych określa odrębny regulamin.
- b) Nauczyciel, który organizuje wyjście / wyjazd jest zobowiązany przedstawić dyrektorowi i wychowawcy klasy imienną listę uczniów (uczestników).
- c) Nauczyciel organizujący wyjście/ wyjazd sporządza w 2 egzemplarzach imienną listę uczestników, uwzględniając na niej cel wyjścia, czas wyjścia i powrotu.
- d) Wychowawca klasy ma obowiązek zaznaczyć w dzienniku lekcyjnym zwolniony (zw) uczestnikom wyjścia /wyjazdu w przypadku gdy nie dotyczy to wszystkich uczniów z danej klasy.
- e) Nauczyciel organizujący imprezę jest zobowiązany do przekazania informacji o uczestnikach imprezy również za pośrednictwem dziennika elektronicznego wszystkim nauczycielom.
- f) W przypadku wyjść zbiorowych (teatr, wycieczka, impreza) uczniowie, którzy nie uczestniczą w tejże imprezie z różnych przyczyn, mają obowiązek stawić się w szkole - pozostają pod opieką nauczyciela wyznaczonego przez dyrektora szkoły lub są przydzieleni do innej równoległej klasy.
- g) W przypadku wyjść zbiorowych (np. teatr) uczniami opiekują się nauczyciele, którzy mają aktualnie zajęcia lekcyjne z tymi uczniami.
- h) Informację o wycieczce zamieszcza się w dzienniku elektronicznym.

3. PROCEDURY POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIÓW ZAGROŻONYCH UZALEŻNIENIAMI

1) Postępowanie w przypadku uzyskania informacji, że uczeń pali papierosy, używa alkoholu lub innych środków odurzających.

- a) Nauczyciel przekazuje uzyskaną informację wychowawcy klasy.
- b) Wychowawca informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły, sporządza notatkę o zdarzeniu oraz podjętych działaniach.
- c) Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację.
- d) Wychowawca przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem w obecności pedagoga, z której sporządza się notatkę.
- e) W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
- f) Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rodzinny lub policję.
- g) Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem,

itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

2) Postępowanie w przypadku, gdy uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków psychoaktywnych .

- a) W przypadku, gdy pracownik szkoły podejrzewa, że na terenie placówki znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków, podejmuje następujące działania:
- b) Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy i dyrektora szkoły.
- c) Izoluje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego: stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie i zdrowie.
- d) Dyrektor lub inny nauczyciel go zastępujący, ewentualnie inny pracownik, wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, lub też udzielenia pomocy medycznej. (Poza terenem szkoły, np. podczas wycieczek, lekarza wzywa nauczyciel pełniący funkcję opiekuna.)
- e) Zawiadamia (sam lub za pośrednictwem innych osób) o tym fakcie rodziców/prawnych opiekunów. O pozostaniu ucznia w szkole lub przewiezieniu go do placówki służby zdrowia albo przekazaniu go funkcjonariuszom policji decyduje lekarz – po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
- f) Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji, gdy rodzice/prawni opiekunowie ucznia odmawiają przyścia do szkoły, lub gdy uczeń jest agresywny bądź zachowuje się niewłaściwie albo też zagraża życiu lub zdrowiu innych osób.
- g) Wobec ucznia, który znajduje się na terenie szkoły pod wpływem alkoholu lub narkotyków, stosuje się kary opisane w Statucie.

3) Postępowanie pracowników szkoły w przypadku podejrzenia, że uczeń posiada substancję przypominającą narkotyk.

W przypadku gdy nauczyciel lub pracownik szkoły podejrzewa, że uczeń posiada substancję przypominającą narkotyk podejmuje następujące działania:

- a) W obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor, itp.) ma prawo żądać, aby uczeń pokazał mu te substancje, zawartość swojej teczki oraz kieszeni, ewentualnie inne przedmioty, budzące podejrzenie.

Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji .

- b) O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły, który informuje o zdarzeniu rodziców/prawnych opiekunów ucznia i wzywa ich do szkoły.
- c) W przypadku, gdy uczeń odmawia pokazania nauczycielowi substancji oraz zawartości teczki i kieszeni, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia, zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
- d) Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, dyrektor szkoły – po odpowiednim jej zabezpieczeniu – wzywa policję i przekazuje substancje. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń ją nabył. Pracownik szkoły dokumentuje zdarzenie, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat należy zawiadomić policję, sąd rodzinny.

4. PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKACH ZAISTNIENIA FAKTU DRĘCZENIA SZKOLNEGO

- 1) Po przez dręczenie (ang. bullying) rozumie się:
„Systematyczne, długotrwałe prześladowania, upokarzania lub wykluczania z grupy jednej osoby przez grupę uczniów, którzy świadomie wykorzystują w tym celu swoją przewagę.”
- 2) Formy agresji i przemocy szkolnej:
 - a) Fizyczna – bicie, kopanie, plucie, popychanie, szarpanie, wymuszanie pieniędzy, podstawianie nogi, zabieranie przedmiotów, niszczenie własności, nakłanianie do w.w. czynności.
 - b) Werbalna (słowna) – dokuczanie, przezywanie, wyśmiewanie, wyszydzanie, obrażanie, ośmieszanie, przeszkadzanie, grożenie, rozpowszechnianie plotek, pokazywanie nieprzyzwoitych gestów, nakłanianie do w.w. czynności.
 - c) Relacyjna – agresja bez fizycznego kontaktu, polegająca na działaniach, które prowadzą do obniżenia czyjegoś statusu w grupie, wykluczenia z grupy, izolowania, pomijania, nieodzywania się.
 - d) Cyfrowa, elektroniczna, cyberprzemoc – przemoc z użyciem nowych technologii, np. obraźliwe SMS-y czy e-maile, wpisy na portalach społecznościowych, umieszczanie w internecie zdjęć lub filmów ośmieszających ofiarę, podszywanie się pod ofiarę (kradzież tożsamości), upublicznianiem tajemnic, udostępnianiem prywatnych materiałów (zdjęć ofiary), śledzeniem i nękaniem oraz prowokowaniem do pewnych zachowań i dokumentowaniem ich za pomocą zdjęć lub filmów upowszechnianych następnie w internecie, upublicznieniem poniżających, nieprawdziwych informacji lub materiałów na temat ofiary .
- 3) Wszyscy nauczyciela są zobowiązani do wnikliwej obserwacji zachowań uczniów w czasie zajęć szkolnych, imprez, wycieczek oraz przerw śródlekcyjnych.
- 4) W przypadku zaobserwowania zachowań agresywnych lub związanych z przemocą, nauczyciel, który pierwszy zetknął się z problemem:**
 - a) Zdecydowanie, nie wdając się w dyskusje, całkowicie przerywa negatywne zachowania sprawcy wobec ofiary
 - b) Rozdziela strony konfliktu.
 - c) Ustala granice: nie dopuszcza do przejawów agresji wobec siebie jako osoby interweniującej.
 - d) Ocenia zagrożenie i podejmuje decyzję o rodzaju dalszej interwencji.
 - e) Udziela pierwszej pomocy ofierze zdarzenia lub wzywa pielęgniarkę szkolną za pomocą telefonu lub innej osoby dorosłej, a w przypadku braku innych możliwości-ucznia, i zabezpiecza miejsce zdarzenia.
 - f) Wzywa pomoc medyczną - w razie konieczności.
 - g) Informuje wychowawcę i (w przypadku jego nieobecności pedagoga, dyrektora szkoły lub jego zastępcę) rozpoczyna procedury wobec sprawcy zdarzenia.
- 5) Wychowawca podejmuje następujące działania:**
 - a) Powiadamia pedagoga i dyrektora o zaistniałym zdarzeniu.

- b) Powiadamia rodziców (prawnych opiekunów) sprawcy i ofiary zaistniałego zdarzenia
- c) Przeprowadza indywidualną rozmowę z ofiarą zdarzenia.
- d) Przeprowadza indywidualną rozmowę ze sprawcą zdarzenia w obecności rodziców, pedagoga lub innego świadka – poinformowanie go o poważnym naruszeniu obowiązujących zasad, poinformowanie o dalszym toku postępowania.
- e) Spisuje notatkę, w której określa zasady zachowania dla ucznia, pod notatką podpisują się uczeń i jego rodzice oraz wychowawca.
- f) W zależności od wagi przewinienia stosuje karę wynikającą ze Statutu szkoły.
- g) Jeśli wychowawca nie był świadkiem zdarzenia, ustala okoliczności zdarzenia poprzez wysłuchanie stron
- h) Jeżeli uczeń nie poprawia zachowania, wychowawca kieruje ucznia do pedagoga szkolnego.

6) Działania pedagoga szkolnego:

- a) Rozmowa indywidualna ze sprawcą zdarzenia w obecności rodziców, wychowawcy i jeżeli istnieje taka możliwość innego świadka – poinformowanie go o poważnym naruszeniu obowiązujących zasad, poinformowanie o dalszym toku postępowania.
- b) Spisanie z uczniem i jego rodzicami kontraktu określającego zasady funkcjonowania ucznia w szkole.
- c) Powiadomienie dyrektora szkoły
- d) Zastosowanie kary wynikającej ze Statutu szkoły.
- e) Objęcie ucznia działaniami terapeutycznymi.
- f) Jeżeli uczeń nie poprawia zachowania pedagog szkolny powiadamia wychowawcę i dyrektora szkoły .

7) Dyrektor szkoły:

- a) Przeprowadza rozmowa ze sprawcą zdarzenia w obecności rodziców, wychowawcy, pedagoga szkolnego ze spotkania sporządza się protokół.
- b) Informuje o zastosowaniu kary wynikającej ze Statutu.
- c) W przypadku stwierdzenia, że uczeń nie stosuje się do wcześniej ustalonych zasad i nadal popełnia poważne wykroczenia dyrektor powiadamia policję i sąd rodzinny.

8) Zasady postępowania dla nauczycieli w sytuacjach dręczenia szkolnego:

- a) Rozmowa z ofiarą dokuczania – wyjaśnienie sytuacji, okazanie wsparcia, zapewnienie, że będzie cały czas informowana o kolejnych działaniach, uzgodnienie czasu następnego spotkania.
- b) Rozmowa z rodzicami ofiary – zawiadomienie ich o problemie i działaniach podejmowanych przez szkołę, ustalenie zakresu i rodzaju uczestnictwa rodziców w rozwiązaniu problemu.
- c) Indywidualne rozmowy z każdym ze sprawców – skonfrontowanie sprawcy z sytuacją, znalezienie rozwiązań.
- d) Rozmowa z rodzicami sprawców – poinformowanie o sytuacji i podjętych działaniach, uzyskanie ich poparcia dla czynności podejmowanych przez szkołę.
- e) Kolejne rozmowy z ofiarą – wsparcie ze strony osoby dorosłej, uzyskanie dodatkowych informacji przydatnych w rozwiązaniu problemu, planowanie reagowania na podobne sytuacje.
- f) Rozmowy z grupą sprawców – szczegółowa analiza sytuacji, zaangażowanie uczniów we wspólne rozwiązanie problemu, ostrzeżenie przed włączaniem się w kolejne przypadki bullingu, monitorowanie sytuacji.

- g) Ewentualne spotkanie obu stron – sprawcy lub sprawców z ofiarą – przeprowadzone za zgodą ofiary, omówienie zaistniałej sytuacji i stworzenie planu działania.
- h) Nauczyciel powinien wziąć pod uwagę również inne działania:
- Kontynuowanie indywidualnych rozmów ze sprawcami, jeśli nie podejmują prób zmiany zachowania – wyciąganie konsekwencji i pociągnięcie do odpowiedzialności.
 - Indywidualne rozmowy ze świadkami w celu zmobilizowania ich do pomocy ofierze.
 - Spotkanie z klasą: przekazanie uczniom wiedzy i dyskusja na temat bullingów, zaplanowanie reakcji klasy na wypadek kolejnych problemów, a jeśli wystąpią – zaangażowanie uczniów w działania interwencyjne i prewencyjne.
- i) W indywidualnej rozmowie z ofiarą przemocy nauczyciel powinien:
- Pozwolić uczniowi opowiedzieć o tym, co go spotkało.
 - Nie oceniać ucznia, okazać zrozumienie dla jego uczuć i zachowań.
 - Docenić dotychczasowe sposoby radzenia sobie.
 - Poinformować o działaniach, jakie zamierza podjąć.
 - Ustalić z uczniem dalsze kroki prowadzące do rozwiązania problemu.
- j) Aby ułatwić uczniowi powrót do grupy, nauczyciel powinien:
- Poznać sytuację w klasie, sprawdzić, czy może liczyć na choćby kilka osób, które pomogą mu stworzyć pokrzywdzonemu dziecku bezpieczne otoczenie, składające się z uczniów, którzy odgrywają w klasie pozytywną rolę.
 - Poszukać atrakcyjnej grupy poza klasą, np. w kole zainteresowań, jeśli w klasie brak uczniów odgrywających pozytywną rolę.
 - Stworzyć sytuację, w której ofiary przemocy będą mogły współpracować z innymi uczniami w realizacji interesującego zadania, które mogłoby zakończyć się sukcesem.
 - Pozwolić ofiarom przemocy na zademonstrowanie rówieśnikom efektów ich wspólnej pracy i sam je docenić. Można też zorganizować grupy dla ofiary przemocy..
- k) W rozmowie z rodzicami prześladowanego ucznia nauczyciel powinien:
- Poinformować o sytuacji.
 - Docenić fakt przybycia i chęć rozmowy.
 - Pozwolić na wyrażenie uczuć i spróbować je zrozumieć – nawet jeśli byłyby bardzo trudne, np. żal i pretensje do szkoły i nauczycieli.
 - Nie obwiniać o brak działania i zbyt późne zgłaszanie sprawy.
 - Poinformować o obowiązujących szkolnych procedurach.
 - Zaproponować rozwiązanie i uzgodnić działania, jakie zamierza podjąć.
 - Udzielić informacji o możliwości uzyskania specjalistycznej pomocy.
- l) Zadania nauczycieli dla ofiar przemocy:
- Stworzenie ofiarom przemocy możliwości współpracy i nawiązywania kontaktów z rówieśnikami.
 - Umożliwienie odreagowania i zrozumienia własnych uczuć.
 - Nauczanie asertywnych zachowań – odmawiania, proszenia o pomoc, obrony siebie, wyrażania własnego zdania itp.
 - Ułatwienie odbudowania poczucia własnej wartości.

- m) Rozmowę interwencyjną z agresorem nauczyciel prowadzi z zachowaniem reguł:
- Powstrzymuje się od obwiniania, zawstydzania, grożenia i potępienia sprawcy.
 - Wyjaśnia sprawcy powody rozmowy, mówiąc o faktach i jego konkretnych zachowaniach.
 - Pozwala sprawcy opowiedzieć o jego sytuacji i musi go wysłuchać.
 - Mówi sprawcy, jakie złamał normy i zasady oraz kto i jaką szkodę poniósł w związku z jego zachowaniem.
 - Informuje sprawcę, jakie poniesie konsekwencje, a które powinny być powiązane z wyrządzoną przez niego szkodą i zmierzać do jej naprawienia; sposób naprawienia szkody może być ustalony wspólnie z pokrzywdzonym.
 - Mówi sprawcy o dalszych krokach, jakie zamierza podjąć.
 - Podpisuje ze sprawcą kontrakt określający jego zobowiązania oraz konsekwencje, jakie poniesie w razie niedotrzymania zawartej umowy.
 - Umawia się ze sprawcą na następne spotkanie i kontroluje przestrzeganie zawartej umowy.
- n) Na rozmowę nauczyciela z rodzicami sprawcy agresji i przemocy powinny składać się:
- Informacja o przyczynach zaproszenia rodziców.
 - Wymiana informacji o sytuacji dziecka.
 - Ustalenie dalszego postępowania, zmierzającego do wspólnego sformułowania propozycji kontraktu dla dziecka.
- o) Wychowawcy i pedagog szkolny mają obowiązek przeprowadzenia lekcji wychowawczych związanych z tematyką agresji i dręczenia w klasach, w których zaistniały problemy związane z agresją.

5. PROCEDURY POSTĘPOWANIE W PRZYPADKACH WYSTĄPIENIA CZYNÓW KARALNYCH

1) Postępowanie wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego:

- a) Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły.
- b) Ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
- c) Przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) pod opiekę dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu.
- d) Powiadomienie rodziców/prawnych opiekunów ucznia – sprawcy.
- e) Niezwłoczne powiadomienie policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest znana.
- f) Zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji (np. sprawca rozboju na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go lub porzuca jakiś przedmiot z kradzieży).

2) Postępowanie wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego.

- a) Udzielenie pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnienie jej udzielenia przez wezwanie lekarza w przypadku, kiedy ofiara doznała obrażeń.
- b) Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły.
- c) Powiadomienie rodziców/prawnych opiekunów ucznia.

- d) Niezwłoczne wezwanie policji – kiedy istnieje konieczność zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

3) Postępowanie w przypadku kradzieży.

- a) Wychowawca informuje na początku każdego roku szkolnego uczniów i rodziców/prawnych opiekunów o tym, że wartościowe przedmioty nie powinny być przynoszone do szkoły, a w sytuacjach, kradzieży/ zgubienia rzeczy, szkoła nie ponosi odpowiedzialności materialnej.
- b) Bezpośrednio po zauważeniu kradzieży poszkodowany powinien zgłosić ten fakt wychowawcy klasy lub innemu nauczycielowi.
- c) Wychowawca przeprowadza rozmowę ze świadkami – jeśli tacy są wskazani.
- d) Jeśli świadkowie lub osoba poszkodowana nie wskazuje sprawcy kradzieży, należy poinformować rodziców/prawnych opiekunów poszkodowanego o kradzieży, przekazać rodzicom/prawnym opiekunom informacje o możliwości zgłoszenia tego faktu policji.
- e) Jeśli świadkowie lub osoba poszkodowana wskazuje sprawcę kradzieży, należy: wezwać rodziców/prawnych opiekunów domniemanego sprawcy kradzieży i osoby poszkodowanej, przeprowadzić wyjaśniającą rozmowę wychowawczą z rodzicami/prawnymi opiekunami i uczniami.
- f) Wychowawca klasy, w której miało miejsce takie zdarzenie, ma obowiązek przeprowadzenia godziny wychowawczej na temat kradzieży – samodzielnie lub we współpracy z innymi instytucjami (policjant, kurator).

4) Postępowanie w przypadku naruszania godności nauczyciela - funkcjonariusza publicznego lub innego pracownika szkoły.

Za naruszenie godności osobistej nauczyciela lub innego pracownika szkoły uznaje się:

lekceważące obraźliwe zachowanie wobec nauczyciela lub innego pracownika szkoły wyrażone w słowach lub gestach, nagrywanie lub fotografowanie w/w pracowników szkoły bez ich wiedzy i zgody, naruszenie prywatności i własności prywatnej tych osób, użycie wobec nich przemocy fizycznej lub psychicznej, naruszenie ich nietykalności osobistej poprzez upublicznienie nieautoryzowanych informacji w Internecie i innych mediach.

- a) W przypadku naruszenia godności nauczyciela lub innego pracownika szkoły przez ucznia lub inną osobę, poszkodowany ma obowiązek zgłoszenia powyższego zdarzenia do dyrektora szkoły, a w przypadku jego nieobecności do pedagoga szkolnego.
- b) Dyrektor szkoły lub osoba, do której wpłynęło takie zgłoszenie przeprowadza z uczniem rozmowę wstępną, powiadamia wychowawcę, a następnie podejmuje następujące działania:
- c) Jeżeli zdarzenie ma miejsce po raz pierwszy:
- wychowawca niezwłocznie powiadamia rodziców ucznia o zaistniałej sytuacji, przeprowadza z uczniem rozmowę wychowawczą,
 - uczeń otrzymuje naganę od wychowawcy klasy za rażące naruszenie postanowień Statutu,
- d) Jeżeli zdarzenie ma miejsce po raz kolejny:
- wychowawca niezwłocznie powiadamia rodziców ucznia o zaistniałej sytuacji, przeprowadza z uczniem rozmowę wychowawczą,
 - uczeń otrzymuje naganę dyrektora szkoły,

- szkoła kieruje pismo do Sądu Rodzinnego z prośbą o wgląd w sytuację rodzinną ucznia.
- e) Wobec ucznia można zastosować też inne konsekwencje opisane w Statucie szkoły- w zależności od wagi przewinienia.

6. PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH ZAGRAŻAJĄCYCH ZDROWIU I ŻYCIU UCZNIÓW I PRACOWNIKÓW SZKOŁY

1) Postępowanie w sytuacjach zagrożenia życia, zdrowia lub mienia (instrukcja bezpieczeństwa pożarowego)

2) Postępowanie w przypadku znalezienia na terenie szkoły materiałów wybuchowych (instrukcja bezpieczeństwa pożarowego)

3) Postępowanie na wypadek pożaru (instrukcja bezpieczeństwa pożarowego)

Podstawą uruchomienia procedur jest wystąpienie następujących zdarzeń: pożar – gdy nieskuteczna jest likwidacja pożaru podręcznymi środkami; zamach terrorystyczny – otrzymanie informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego lub innego środka niebezpiecznego; zagrożenie chemiczne; zagrożenie katastrofą budowlaną; zagrożenie wybuchem gazu spowodowane awarią instalacji gazowej; inne zdarzenia stwarzające zagrożenia.

4) Postępowanie w przypadku wypadku podczas zajęć szkolnych, zajęć pozalekcyjnych oraz podczas przerw śródlekcyjnych

- a) Nauczyciel lub inny pracownik szkoły będący świadkiem wypadku niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, wzywa pielęgniarkę szkolną, a w razie zagrożenia zdrowia i życia wzywa pogotowie ratunkowe.
- b) W przypadku nieobecności pielęgniarki szkolnej zapewnia poszkodowanemu opiekę i wzywa pogotowie ratunkowe.
- c) Nauczyciel lub inny pracownik szkoły lub pielęgniarka szkolna o wypadku niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły, rodziców/ opiekunów prawnych ucznia.
- d) Nauczyciel lub inny pracownik szkoły będący świadkiem wypadku sporządza notatkę ze zdarzenia. Notatkę o okolicznościach wypadku przekazuje wyznaczonemu przez dyrektora pracownika administracji, który sporządza protokół wypadku.
- e) Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone i wyprowadza pozostałe dzieci z pomieszczenia. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.
- f) O każdym wypadku ciężkim dyrektor szkoły zawiadamia niezwłocznie organ prowadzący i współpracującego ze szkołą pracownika służby bhp.
- g) O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym dyrektor szkoły zawiadamia niezwłocznie prokuratora, policję i kuratora oświaty.
- h) O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, dyrektor szkoły zawiadamia niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego.
- i) Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie.

5) Postępowanie w przypadku nagłej niedyspozycji zdrowotnej ucznia, załabnięcia

Nagła niedyspozycja zdrowotna ucznia – gorączka, dolegliwości żołądkowe, dolegliwości bólowe, duszności, krótkotrwałe omdlenia i zasłabnięcia.

- a) Nauczyciel prowadzący zajęcia lub nauczyciel dyżurujący dokonuje wstępnej oceny sytuacji, zapewnia uczniowi opiekę, a w razie potrzeby informuje sekretariat szkoły poprzez wyznaczonego ucznia o konieczności wezwania pielęgniarki szkolnej.
- b) Pielęgniarka określa stan zdrowia ucznia i w razie konieczności informuje rodziców dziecka oraz ustala dalszą opiekę nad dzieckiem.
- c) W przypadku nieobecności pielęgniarki nauczyciel powiadamia o zaistniałej sytuacji sekretariat szkoły poprzez wyznaczonego ucznia. Osoba odbierająca informację powiadamia rodziców/prawnych opiekunów i ustala sposób odebrania dziecka ze szkoły.
- d) Do momentu odebrania przez rodziców/ opiekunów prawnych lub przyjazdu pogotowia uczeń pozostaje pod opieką nauczyciela lub innej osoby wyznaczonej przez dyrektora szkoły.
- e) W przypadku, gdy istnieje obawa, że zagrożone jest zdrowie i życie dziecka nauczyciel wzywa pogotowie ratunkowe, zawiadamia dyrektora szkoły, rodziców/ opiekunów prawnych ucznia.